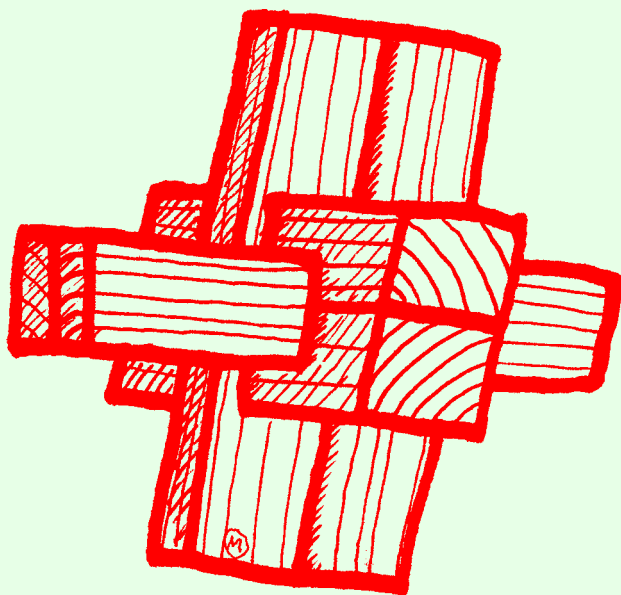

PIENRYHMÄ- TOIMINTAOHJE

Kansallisen Sivistysliiton Opintokeskus

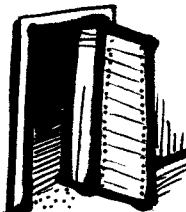
KANSIO / 2004

Oppivan ryhmän ohjeet

Sisällysluettelo

TÄHDELLINEN ESIPUHE

- I OHJEIDEN TARKOITUS JA TULKINTA
- II TOIMINNAN EDELLYTYKSET JA PERUSILMOITUSTEN TEKEMINEN
- III AIHEET JA MENETELMÄT
- IV TALOUS, KULUTUKI, YHTEYDENPITO

TÄHDELLINEN ESIPUHE

Tämä julkaisu sisältää ohjeet, joiden noudattamista edellytetään oppivalta ryhmältä (opintokerholta), joka toimii Kansallisen Sivistysliiton opintokeskuksen palvelujen piirissä. Ohjeet on hyväksytty opintokeskuksen johtokunnassa 19.11.1999 ja niitä sovelletaan välittömästi. Johtokunta voi tarvittaessa täydentää tai muuttaa ohjeita.

Oppimista omiin tietotarpeisiin, tukea kuluihin

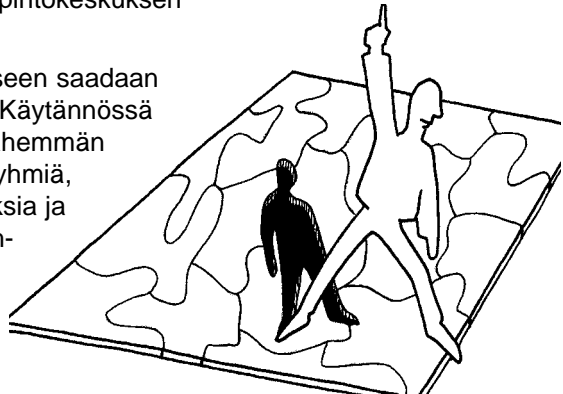
Pienryhmätoiminnan lähtökohta on kansalaisten oma tarve ja vapaus. Vähintään viiden aikuisen (alikä 15 v) joukko voi valita melkein pä minkä tahansa tieto- ja osaamisalan aiheekseen ja järjestäytyä oppivaksi ryhmäksi / opintokerhoksi, jonka on mahdollista saada pientä kulutukea. Myös muiden sivistysjärjestöjen opintokeskuksilla on vastaavaa toimintaa, kullakin omin käytännöin, joten valinta on tässäkin mielessä vapaa.

Vapaan sivistystyön asetuksen 4 § määrittelee opiskelevan ryhmän toimintaperustan erittäin yksinkertaisesti:

”Opintokerholla tarkoitetaan vähintään viiden 15 vuotta täyttäneen henkilön muodostamaa, itsenäisesti opiskelevaa ryhmää, joka työskentelee vähintään 10 opintokerhotunnin verran ja joka on ilmoittautunut opintokeskukseen sen antamien ohjeiden mukaisesti. Opintokerho valitsee keskuudestaan ohjaajan.”

Tämä julkaisu, ja sitä täydentävä lomake, sisältää juuri nuo asetuksen tarkoittamat opintokeskuksen antamat ohjeet.

Ryhmäopiskelun tukemiseen saadaan vuosittain valtion varoja. Käytännössä määrärahoja on usein vähemmän kuin kulutukea hakevia ryhmiä, tämänkin vuoksi suosituksia ja rajoja – näitä oppivan ryhmän ohjeita - tarvitaan. Ohjeiden sisällöstä päättää opintokeskuksen johtokunta.

★ Elämänhallintaan ja yhdistystoiminnan kehittämiseen

Suosittelavaa on kaikki opiskelu, joka tukee yksilön mahdollisuuksia vaikuttaa elinympäristöönsä tai auttaa häntä kehittymään omassa elämäntilanteessaan. Toimintatarkoituksensa mukaisesti Kansallinen Sivistysliitto kannustaa varsinkin sellaiseen opiskeluun, joka tähtää liiton jäsenjärjestöjen toimintalaadun kehittämiseen.

★ Opinnollisuutta ja tekoja

Opinnollisuus, tavoitteellinen uuden oppiminen, on tässä tarkoitetun ryhmän päätunnus. Esimerkiksi yhdistyksen hallinnolliset kokoukset tai pelkkä viihtyminen yhdessä eivät ole opinnollista toimintaa.

Tekemisen kautta oppiminen sopii ryhmätyöhön hyvin ja toiminta on usein motivoivinta tähdätessään käytännölliseenkin tuotteeseen. Siis: yhdistä uutta tietoa ja osaamista tekoihin, esimerkiksi järjestösi kehittämiseen.

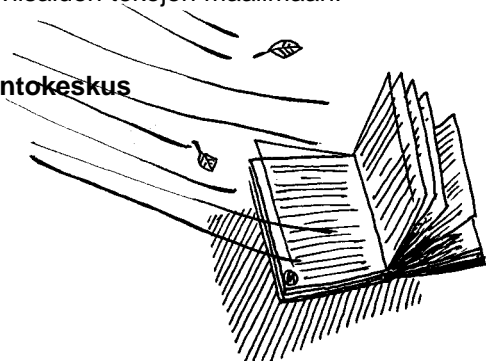
★ Toimintaa ilman byrokratiaa

Paperisotaa ryhmän ja sen ohjaajan ei juuri tarvitse käydä. Yksinkertaisena voidaan sanoa, että opintosuunnitelman ja toimintakertomuksen toimittaminen sekä kulukuittien säilyttäminen on kaikki, mitä ryhmän ”hallinnolta” edellytetään. Tarkat ohjeet löydät näiltä sivuilta.

Opintokeskuksen henkilökunnalta voit aina kysyä lisätietoa näistä ohjeista. He antavat myös vinkkejä julkaistuista opiskeluaineistoista ja muista tietolähteistä. Ota yhteyttä.

Tervetuloa henkisen kasvun ja viisaiden tekojen maailmaan!

Kansallisen Sivistysliiton opintokeskus

I OHJEIDEN TARKOITUS JA TULKINTA

Puitteet ohjeista, sisältö ryhmästä

Näille sivuille on koottu ohjeet, joita Kansallisen Sivistysliiton piirissä toimiva oppiva ryhmä tarvitsee toiminnan järjestämiseksi ja kulutuen hakemiseksi. Ohjeet perustuvat sivistysliiton päätöksiin sekä lakiin ja asetukseen vapaasta sivistystyöstä ja niitä uudistetaan toiminnan muuttuessa, opiskelumuotojen kehittyessä ja lainsäädännön vaatiessa.

Ohjeet koskevat kulutuen saamisen edellytyksiä, mutta lisäksi ryhmä saa ohjeista alustavia vinkkejä aiheista ja työtavoista. Lopullinen sisältö syntyy ryhmän omasta tavoitteenasettelusta ja toimintatavasta.

Tulkintatilanteet ja määrärahojen riittävyys

Käytännössä ryhmille tulee vain harvoin vastaan ohjeiden tulkintatilanteita, jotka eivät ratkeaisi puhelinsoitolla opintokeskukseen. Joskus eteen voi tulla hankalampi ongelma, silloin ratkaisut tekee viime kädessä Kansallisen Sivistysliiton johtokunta ohjeiden ja liiton toimintatarkoituksen perusteella. Tuen jakamisjärjestyksestä päätetään samalla tavoin, jos opintokeskuksen tarkoitukseen saama määräraha ei riitä kaikille tukeen muuten oikeutetuille ryhmille. Niiden ryhmien ohjaajille, joita mahdollinen rajausta koskee, ilmoitetaan asiasta aloittamisilmoituksen tultua opintokeskukseen.

II TOIMINNAN EDELLYTYKSET JA PERUSILMOITUSTEN TEKEMINEN

Ryhmän jäsenet ja koko

Oppivan ryhmän voi muodostaa vähintään viisi aikuista (vähintään 15-vuotiasta) henkilöä.

Toimintamuoto on tarkoitettu ensisijaisesti pienehköille ryhmille. Suuren ryhmän jakaminen pienemmiksi on joskus opinnollisesti perusteltua. Rinnakkaisten ryhmien mahdollisuutta saada kulutukea on talous- ja tasapuolisuussyistä kuitenkin rajoitettu. Katso tästä luvussa IV.

Oppiva ryhmä voi toimia myös www-verkossa. Tällaista ryhmää koskevat samat säännöt kuin muitakin lisättyinä tarkennuksilla, jotka löytyvät kohdasta Verkkoryhmän erityisohjeet.

Työskentelyaika ja kokoontumiskerrat

Tavanomaisin työmuodoin toimivan ryhmän on pidettävä vähintään 5 eri päivinä tapahtuvaa kokoontumista. Työskentelyn on kestettävä yhteensä vähintään 10 tuntia. Kulutukea maksetaan enintään 30 oppitunnille ryhmää kohden. Oppituntina pidetään 45 minuutin pituisia työskentely-aikaa. Kunkin ryhmän jäsenen on osallistuttava vähintään puoleen oppitunneista.

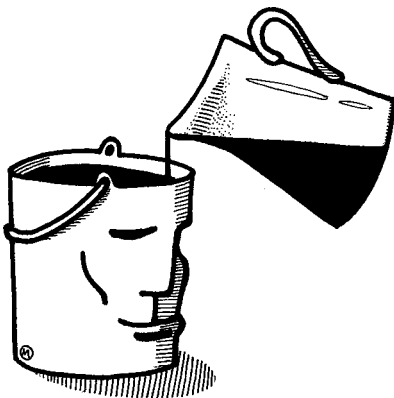
Tapaamiset kalenterivuoden sisällä

Opiskelu on aloitettava ja päätettävä saman kalenterivuoden aikana. Näin siksi, että opintokeskus voisi seurata oppituntien kokonaismäärää ja tarkoitukseen käytettävissä olevan määrärahan riittävyttä.

Ryhmän tosiasiallinen toiminta voi jatkua vuodenvaihteen yli, mutta silloin työ aloitetaan uudestaan ja jatkoryhmää koskevat kaikki samat ryhmän ohjeet. Edellisestä ryhmästä lähetetään toimintakertomus ja uusi ryhmä aloittaa toimintansa seuraavan vuoden puolella normaalilla aloittamisilmoituksella / opintosuunnitelmalla. Kyse ei ole vain opintokeskuksen hallinnosta, uudelleen suunnittelu on usein välttämätöntä myös itse ryhmän toiminnalle.

Ryhmän valittava joukostaan ohjaaja

Ryhmän on valittava keskuudestaan opinto-ohjaaja. Opintokeskuksen käytännön mukaan tämä ohjaaja myös vastaa yhteydenpidosta sekä taloudesta/ kuittien säilyttämisestä opintokeskuksen suuntaan. Kyse on siis *vastaamisesta*, ei välttämättä käytännön työnjaosta ryhmässä. Ohjaajan ei tarvitse myöskään olla varsinaisen opiskelun vetäjä, vaan sellaisena voi toimia muukin ryhmän jäsen tai muu kouluttaja /asiantuntija. (Taloudesta tarkemmin neljännessä luvussa.)

Toiminnan perusilmoitusten tekeminen

Ohjaajan pitää huolehtia siitä, että paperiliikenne opintokeskukseen kulkee ajallaan. Tarvittavia ilmoituksia varten on saatavissa käytännöllinen lomake. Verkko-ryhmällä on oma lomakkeensa www-sivuilla.

Opintokeskukselle on toimitettava *aloittamisilmoitus ja opinto-suunnitelma* (lomakkeen 1. sivu) *heti työn alettua*. (Mikäli opintokeskuksen saama määräraha ei riitä ryhmän kulutukseen, asiasta ilmoitetaan heti ryhmän ohjaajalle.) Ryhmän, joka aikoo hakea korotettua kulutukea, on ilmoitettava aikomuksestaan aloittamisilmoituksessaan. Lisätietoja korotetusta kulutuesta sivulla 11.

Toimintakertomus, joka on lomakkeen toinen sivu, on *lähetettävä työn päätyttyä*. *Kertomus on samalla hakemus kulutuen saamiseksi*. Oppituntimäärä on kertomuksessa ilmoitettava toteutuneen, ei välttämättä suunnitellun, mukaisena. Taloudesta ja kulukuittien säilyttämisestä ohjeet neljännessä luvussa.

Lomakkeen kolmas sivu, jolle jäljentyvät niin toimintasuunnitelma kuin -kertomuskin, on tarkoitettu ryhmän omaan arkistoon.

Verkkoryhmän erityisohjeet

Internet –verkko tarjoaa aineistolähteen mille tahansa oppivalle ryhmälle, mutta opiskelu voidaan myös toteuttaa kokonaan tai osaksi verkossa. Tämä edellyttää ohjaajan tiivistä otetta ja työn hyvää organisointia. Seuraavassa muutama lisäohje verkkoryhmää varten.

Lomake verkosta

Verkossa toimivan ryhmän ilmoituslomakkeet ovat saatavilla opinto-keskuksen www-sivuilta, osoitteesta www.kansio.fi/pienryhmätoiminta. Myös perinteistä lomaketta voidaan käyttää, mutta siihen on merkittävä myös tässä esiteltyt, tarkennetut tiedot.

Työskentelyajan laskeminen

Verkossa opiskeluaika lasketaan toisin kuin tavanomaisella kerholla. Tietoverkossa toimivan ryhmän työskentelyaika on 50-150 ”henkilöoppituntia”. Tämän, osallistujien yhteenlasketun työskentelyajan, on oltava vähintään 50 ja enintään 150 oppituntia. Oppitunnin pituus on 45 minuuttia.

Osallistujan työskentelyaikaan kuuluu hänen tekemänsä itsenäinen (dokumentoitu) työ ryhmää varten ja muiden tuottamien aineistojen lukemiseen, ryhmän verkkokeskusteluun ja omien tuotantojen lähettämiseen käytetty aika. Osallistujat ilmoittavat toteutuneen ajankäyttönsä ohjaajalle, joka merkitsee toteutuneet tunnit toimintakertomukseen.

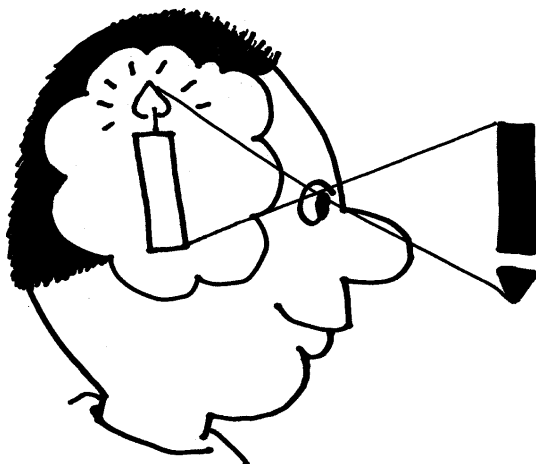
Sähköpostiosoitteet ja tulokset esille

Verkkoryhmän pitää merkitä ilmoituslomakkeeseen sekä ohjaajan että osallistujien sähköpostiosoitteet. Lisäksi ryhmän/ohjaajan pitää merkitä toimintakertomukseen linkit tärkeimpiin dokumentteihin ja www-sivuihin, jotka kertovat tehdystä työstä. Merkittäviä tuloksia tehnyt verkkoryhmä voi hakea korotettua kulutukea. Tällöin edellytetään yksityiskohtaista toimintakertomusta ja hyvin dokumentoituja näyttöjä tuloksista sekä muidenkin korotetun kulutuen ehtojen täyttymistä.

III AIHEET JA MENETELMÄT

OPISKELUN SISÄLTÖÖN LIITYVÄT OHJEET

Tavoitteena on oltava tietojen/taitojen hankkiminen, opinnollisuus. Ryhmän on osoitettava tämä esimerkiksi tavoitteissaan, käytettävissä aineistoissa ja saavutetussa tuloksessa.

Konkreettiset tavoitteet ja tulokset ovat suositeltava osa opinnollisuutta.

Järjestön sääntömääräinen kokous tai hallinto ei ole opinnollista toimintaa, vaikka voikin olla erillisen oppivan ryhmän aiheena.

Liikunta tai urheilu ei sinällään käy toiminnan sisällöksi. Tämä toiminta saa valtiontukea mm. urheilujärjestöjen kautta. Tavoitteellinen terveyden ja kunnon edistämiseen tähtäävä opiskelu sopii kyllä aiheeksi, mutta opinnollisuuden ja tiedonhankinnan tulee näkyä suunnitelmassa, toiminnassa ja toimintakertomuksessa.

Opiskelun aihe on muuten vapaasti määriteltävissä. Milloin määrärahat eivät riitä kaikille hakijoille, on kulutukea jaettaessa Kansallisen Sivistysliiton toimintatarkoitusta ja järjestötoiminnan laatua kehittävä opiskelu ensi sijalla.

Työskentelymenetelmät, aineistot ja tietolähteet

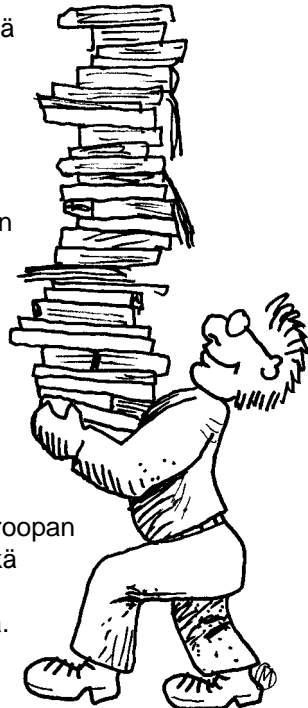
Opiskelutapa on ryhmän vapaasti päätettävissä. Ryhmän kannattaa käyttää työnsä runkona julkaistuja aineistoja tai muita määriteltyjä tietolähteitä. Mahdollisuuksia on rajattomasti, kirjallisesta audiovisuaaliseen, esitelmistä ekskursioihin, draamapedagogiikasta tietoverkkojen käyttöön. Suunnitellut aineistot ja tietolähteet pitää merkitä opinto-suunnitelmaan (samalla ne kopioituvat toimintakertomukseen).

Käteviä ja edullisia lähteitä on usein saatavilla läheltä. Kansallinen Sivustysliitto julkaisee opintoaineistoja yhdessä jäsenjärjestöjensä kanssa ja se pitää myös yllä [www-sivuja](http://www.kansio.fi/) osoitteessa **www.kansio.fi/**.

Esimerkkejä saatavilla olevista julkaisuista:

- Käsiksi kunnalliselämään – Kunnan kehittäjän käsikirja
- Väittelyssä voittajaksi, erityistaitoja esiintymiseen
- Järjestötoiminnan uudistamisen käsikirja, Yhdessä ylöspäin
- Työttömyys faktana ja vastustajana. Työllisyyden ja työttömyyden kysymyksiä EU:ssa ja Suomessa
- 100 parasta työllistämistoimenpidettä
- Ehdokkaan kampanjakäsikirja ja vaalimainonnan A&O
- Ilo itselle – apu toiselle, opas ikäihmisten vapaaehtoistyöhön
- Terveenä taipaleelle, opas ikäihmisten terveyden ylläpitoon
- Eväitä jaksamiseen, opas ikäihmisen elämänhallintaan
- Uskalla rikkoa rajojasi, vinkkejä laadukkaaseen ikääntymiseen

Sivustysliitto on tuottanut myös esimerkiksi Euroopan yhdentymiskehitystä käsitteleviä julkaisuja sekä taustatietoaineistoja, pamfletteja ja seminaari-koosteita erilaisista yhteiskunnallisista aiheista.

IV TALOUS, KULUTUKI, YHTEYDENPITO

Ryhmällä on oma taloutensa

Oppivalla ryhmällä on aina oma taloutensa. Yksittäisen oppivan ryhmän on tarvittaessa voitava osoittaa kulut tosittein - silloinkin, kun oppivien ryhmien talous hoidetaan osana yhdistyksen muuta kirjanpitoa.

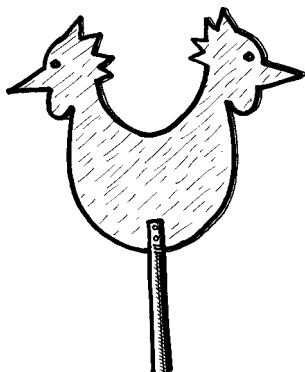
Tukea opinnollisiin kuluihin. Kuitit talteen!

Kulutukea voi saada opinnollisen tavoitteen saavuttamista palvelleiden kulujen keventämiseksi. Tukea ei voi saada ilman todellisuudessa syntyneitä kuluja. Esimerkkejä opinnollisista kuluista: opiskeluaineiston hankinta, kopiointi, postitus, ohjaajan matkakulut jne.

Toimintakertomuslomake toimii myös tukihakemuksena.

Opinto-ohjaajan on säilytettävä kulutositteet vähintään siihen asti, kun ryhmä on saanut valtionavun kyseisiin kuluihin. Kulutuen käytön seuraamiseksi opintokeskus tekee kuittien tarkastuksia ja pyytää ohjaajalta muita selvityksiä.

Tuen enimmäismäärä ilman korotusta on tällä hetkellä 2,2 euroa/oppitunti. Normaalin ryhmän enimmäistueksi muodostuu näin 22-66 euroa/ryhmä.

Ei kaksinkertaista tukea

Jos valtion tukea saadaan jonkin muun tukimuodon, esimerkiksi kurssi- ja opintotoiminnan kautta, tässä tarkoitettua tukea ei myönnetä.

Tukea ei aina riitä rinnakkaiskerhoille

Suuren joukon on joskus hyvä opiskella pieninäkin ryhminä. Kulutukea saavien ”rinnakkaiskerhojen” määrää joudutaan kuitenkin – kaikkien ryhmien määrän lisääntyttyä – rajoittamaan, muuten monet yksittäiset kerhot jäisivät ilman tukimahdollisuutta.

Näiden ohjeiden voimassa ollessa opintokeskus välittää tukea perusryhmän lisäksi korkeintaan 1-2:lle rinnakkaiskerholle. Tällaista ryhmää koskevat samat säännöt kuin muitakin. Sillä on esimerkiksi oltava opinnollinen tavoite, ohjaaja ja kulut. Sen on myös tehtävä toiminnastaan samat ilmoitukset kuin muiden ryhmien.

Rajoituksista voi olla harmia, mutta on hyvä muistaa, että suurilla, vakiintuneilla harrastuspiireillä on yleensä paremmat mahdollisuudet hankkia tukea muillakin tavoin. Yksittäinen, usein lyhyen ajan toimiva ryhmä on selvästi heikommassa asemassa.

Korotetun tuen mahdollisuus

Tavanomaista kunnianhimoisempiin tuloksiin tähtäävä ryhmä voi hakea korotettua tukea. Tämäkin tuki myönnetään vain toteutuneisiin kuluihin ja on enintään 3,4 euroa/oppiunti. Korotusta hakevan ryhmän tulee tehdä asiasta perusteltu ilmoitus aloittamisilmoituksessaan.

Korotettua kulutukea hakevan ryhmän on toimintasuunnitelmaansa kirjoitetun korotushalun lisäksi

- 1 Liitettävä opintokeskukselle toimitettavaan toimintakertomuslomakkeeseen yksityiskohtainen selvitys toiminnastaan ja tuloksistaan,
- 2 Liitettävä aina kulukuitit toimintakertomukseen,
- 3 Hankittava Sivistysliiton tuottamia opintoaineistoja, jos niitä on kyseisestä aiheesta julkaistu ja
- 4 Opintokeskus pitää puolestaan tavanomaista tiiviimpää tiedotus- ja arviointiyhteyttä näihin ryhmiin.

Kansallinen Sivistysliitto voi päättää korotetusta kulutuesta joillekin liiton toiminnan painopistealueille. Päätös voi sisältää lisävinkkejä ja -ehtoja juuri näitä ryhmiä varten. Näiden ohjeiden ilmestyessä korotuksen saamiseen on erityiset mahdollisuudet ryhmällä, joka paneutuu kunnalliseen vaikuttamiseen. Korotettuun tukeen on oikeutettu esimerkiksi

valtuutetun ympärille rakentuva tiedonhankintaryhmä ”Valtuutetun ihmiset - ihmisten valtuutettu” sekä kunnan kehittäjän taitoja ja kunnallisvaalikampanjan osaamista opiskeleva ryhmä. Soita ja kysy tarkempia tietoja opintokeskuksesta!

Korotukseen on oikeutettu, aiheesta riippumatta, myös sellainen tietoverkossa toimiva ryhmä joka täyttää nämä erityisehdot ja kertoo perusteellisesti toiminnastaan sekä antaa ehdotuksia ja vinkkejä verkossa toimivien ryhmien edelleen kehittämiseksi.

Mahdollisuuksista kerrotaan tarkemmin myös erillisissä tiedotteissa ja sivistysliiton jäsenjärjestöjen tilaisuuksissa. Soita ja kysy tai mailaa lisätiedustelut sähköpostitse kansio@kansio.fi

Yhteystiedot ja tilinumerot tärkeitä!

Tiedonkulun takia on tärkeää, että ohjaajan yhteystiedot merkitään lomakkeeseen tai muuhun opintosuunnitelmaan oikein. Yhteystietoihin on hyvä merkitä myös ohjaajan mahdollinen sähköpostiyhteys. Myös muut tiedot, mukaan lukien pankkitili ryhmän tukea varten, on merkittävä selkeästi. Opintokeskuksella ei yleensä ole mahdollisuutta etsiä oikeita tietoja ja näin tuki voi jäädä tulematta perille.

Vastuu tiedoista ja kertomuksen allekirjoittaminen

Opinto-ohjaaja vastaa opintokeskukselle toiminnasta annetuista tiedoista. Hän myös allekirjoittaa toimintakertomuksen. Ryhmän toimintakertomus (lomakkeen sivu 2) toimii myös kulutukihakemuksena.

Neuvontaa ja aineistotukea

Sivistysliitto julkaisee opintoaineistoja sekä ylläpitää www-sivuja, joilta löytyy tietotukea ja materiaalia. Lisäksi opintokeskus julkaisee Kansio-postia ja muita tiedotteita, jotka postitetaan aika-ajoin myös ryhmien ohjaajille.

Ota yhteyttä opintokeskuksen henkilökuntaan aina kun kysymyksiä herää. Yhteystiedot takakannessa.

KANSALLINEN SIVISTYSLIITTO
Pohjoinen Rautatiekatu 21 B
00100 HELSINKI
0207 488 488
kansio@kansio.fi

KANSALLINEN SIVISTYSLIITTO
HÄMEEN TOIMISTO
Kaivokatu 16
13100 HÄMENLINNA
0207 488 471
henna.aunisto@kansio.fi

KANSALLINEN SIVISTYSLIITTO
ITÄ-SUOMEN TOIMISTO
Vuorikatu 5 A 2. krs
50100 MIKKELI
0207 488 470
patu@kansio.fi

